

Стаття висвітлює досвід роботи методичного кабінету відділу освіти Полтавської райдержадміністрації щодо вдосконалення системи управлінської діяльності в організації навчально-виховної роботи.

Статья освещает материалы опыта работы методического кабинета отдела образования Полтавской райгосадминистрации относительно усовершенствования системы управленческой деятельности в организации учебно-воспитательной работы.

The article deals with the experience of operation of the Methodological Cabinet of the Board of Education of Poltava District State Administration as regards improving the system of management activity in the organizing the teaching and upbringing.

УДК 37.091.21

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ

С. І. Сідокур, Ю. В. Рощак

Створення програм розвитку навчальних закладів – одна з актуальних проблем менеджменту освіти

У сучасній Україні відбуваються кардинальні зміни в усіх галузях суспільного життя: політичній, економічній, соціальній. Держава переходить до моделі інноваційного розвитку, запорукою якого є активний пошук нових форм і методів управління [2, С. 4].

У сучасній педагогічній практиці відбувається активне застосування освітніх інновацій у загальноосвітніх навчальних закладах (далі – ЗНЗ). Це робить їх конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг, але вони потребують ефективнішого управління. Удосконалення системи управлінської діяльності в організації навчально-виховної роботи у ЗНЗ пов'язане з необхідністю її модернізації на інноваційній основі [1, С. 9]. Ідеться, насамперед, про залучення педагогів до творчої діяльності, дослідно-експериментальної роботи, розроблення ефективних програм розвитку навчальних закладів, формування в освітян нових підходів до організації науково-методичної роботи, нового розуміння педагогічної творчості.

Стратегічні цілі, завдання, пріоритетні напрями й основні шляхи радикальних перетворень в управлінні ЗНЗ визначені Конституцією України, Законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про дошкільну освіту", Положенням "Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності" та іншими нормативними актами.

Удосконалення системи управлінської діяльності в організації навчально-виховного процесу багато в чому залежить від організації планування діяльності школи. У наш час однією з найбільш актуальних проблем теорії і практики управління є проблема розроблення ефективних програм розвитку навчальних закладів. План розвитку загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів – це документ, який визначає мету, завдання, орієнтири, критерії і показники оцінювання діяльності закладу на 3 або 5 років. Планування розвитку школи – це всеосяжне узагальнене уявлення про головні пріоритети розвитку шкільної організації. Це стратегія і тактика діяльності педагогічного колективу, які забезпечують ефективне виконання основних завдань середньої освіти. Планування дає педагогічному колективу змогу вийти на вищий рівень організації навчально-виховного процесу, обґрунтувати хід безперервного зростання та розвитку певної школи [3, С. 4].

Планування розвитку шкіл в освітніх закладах Полтавського району

Педагогічні працівники навчальних закладів Полтавського району досліджують науково-методичну проблему "Удосконалення системи управлінської діяльності в організації навчально-виховної роботи шляхом створення та реалізації планів розвитку школи, моделювання міжособистісних стосунків педагогів та дітей,

взаємодії педагогів і батьків, на-уково-методичного забезпечення", для реалізації якої нами розроблено план на три роки (Табл. 1).

Перед управлінською та викладацькою командами освітніх закладів району стоїть завдання поліпшити робочі компоненти організації навчально-виховного процесу: постановка проблеми, визначення шляхів її вирішення, наступності у змісті, методах і формах діяльності.

Отже, зусилля керівників освітніх установ слід ретельно спрямовувати на визначення перспективності організації й управління навчально-виховним процесом на всіх рівнях. Ефективним інструментом для цього є план дій, що окреслить набір інструментів для досягнення поставлених цілей та гарантуватиме систематичність виконуваної роботи [4, С. 33].

Першочерговим завданням кожного керівника навчального закладу є визначення перспективи, прогнозування майбутнього освітнього закладу на найближчі 3 – 5 років, створення умов для впровадження нових ідей. Сьогодні освітяни району ведуть активну роботу із розроб-

лення ефективних програм розвитку навчальних закладів. Кожен освітній заклад розробляє власний план розвитку. Терешківська, Тростянецька загальноосвітні школи I – III ступенів, Мачухівський, Супрунівський НВК, Розсопенська гімназія – лідери з організації ефективної навчально-виховної роботи освітніх закладів Полтавського району. Свій розвиток вони спрямовують на підготовку конкурентоспроможного випускника, здатного зробити у майбутньому успішну професійну й життєву кар'єру.

Поліпшення шкільництва у Полтавському районі: успіхи та бар'єри

Дієву допомогу в напрямі вдосконалення системи управлінської діяльності щодо організації навчально-виховної роботи, зокрема створення ефективних програм розвитку навчальних закладів, керівникам ЗНЗ надає районний методичний кабінет відділу освіти Полтавської РДА, проводячи засідання районних методичних об'єднань, семінари, тренінги, "круглі столи", конференції, індивідуальні консультації, наради керівників ЗНЗ тощо. У районі сформовано, на наш пог-

Таблиця 1

Етапи реалізації науково-методичної проблеми навчальних закладів Полтавського району

№	Зміст роботи
I етап (2011 – 2012 н. р.)	
1.	Комплексне дослідження ефективності діяльності навчального закладу.
2.	Складання планів розвитку школи.
3.	Формування психологічної та педагогічної культури управлінської діяльності вчителів.
4.	Розвиток професійної компетентності вчителя.
5.	Науково-методичне забезпечення.
II етап (2012 – 2013 н. р.)	
1.	Адміністративний моніторинг аналітичної, прогностичної діяльності керівника.
2.	Реалізація планів розвитку школи.
3.	Створення дієвої моделі учнівського самоврядування, спрямованої на розвиток активної життєвої позиції школярів, мотивації до навчання та соціального визначення.
4.	Упровадження новітніх технологій навчання.
III етап (2013 – 2014 н. р.)	
1.	Створення гнучкої, ефективної системи внутрішньошкільної методичної роботи на основі діагностики, ППД, професійного партнерства, особистісно зорієнтованих технологій навчання, спрямованої на розвиток творчого потенціалу кожного учня й педагогічного колективу.
2.	Опанування технології моделювання відносин у загальношкільному колективі та з батьківською громадськістю.
3.	Формування каталогу передового педагогічного досвіду вчителів району.
4.	Узагальнення матеріалів із проблеми.

ляд, ефективну структуру методичної служби (Рис.1).

Напрямами діяльності РМК є:

- вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників; психологічний супровід навчально-виховного процесу щодо формування мотивації учнів до навчання та соціального визначення; вивчення й аналіз стану викладання предметів, моніторинг навчальних досягнень учнів; залучення вчителів до науково-дослідницької діяльності; організація експериментальної роботи в навчальних закладах; навчально-методичне забезпечення розвитку дитини в дошкільних закладах, морально-етичне виховання школярів; виявлення, вивчення та моделювання передового педагогічного досвіду; впровадження інноваційних форм і методів роботи; створення інформаційно-методичної бази, формування загально-інформаційного простору в системі освіти району.

Методичний кабінет забезпечує супровід: науково-дослідницької роботи; професійної діяльності педагогічних працівників у міжкатегоріальний період; процесу навчання за профільним напрямом, поглибленим вивченням предметів; участь представників району у Міжнародних та Всеукраїнських конкурсах, олімпіадах, змаганнях; підтримується розроблення авторських програм і навчально-методичних матеріалів.

Труднощі в організації системної науково-методичної роботи у межах сільських шкіл виникають через віддаленість останніх від РМК, опорних шкіл, культурних центрів, обмеженість професійного спілкування вчителів, слабку матеріальну базу й ускладнюють процес підвищення кваліфікації вчителів, погіршують умови для їх самоосвітньої діяльності та формування інноваційного шкільного середовища.

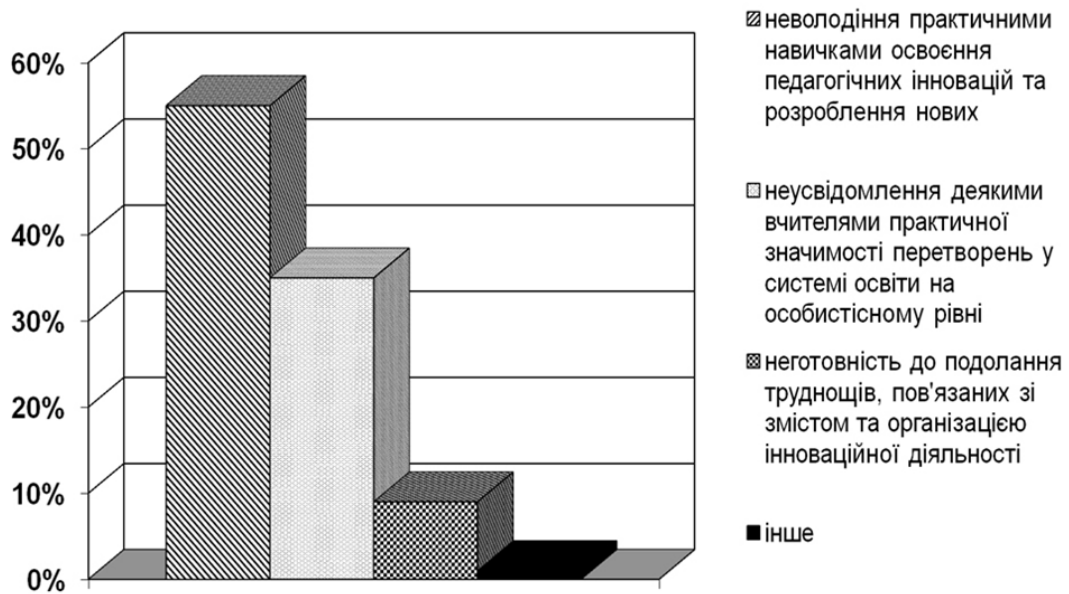
За результатами анкетування, у якому взяла участь 150 педагогічних працівників із 28 освітніх закладів району, проведеного у 2011 році Полтавським РМК, на шляху інноваційної діяльності педагогів виокремлюються бар'єри (Діаграми 1, 2): 1) неволодіння практичними навичками освоєння та розроблення педагогічних інновацій; 2) неусвідомлення деякими вчителями практичного значення перетворень у системі освіти на особистісному рівні; 3) неготовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності.

Формування сучасного інформаційно-освітнього середовища у мережі навчальних закладів Полтавського району

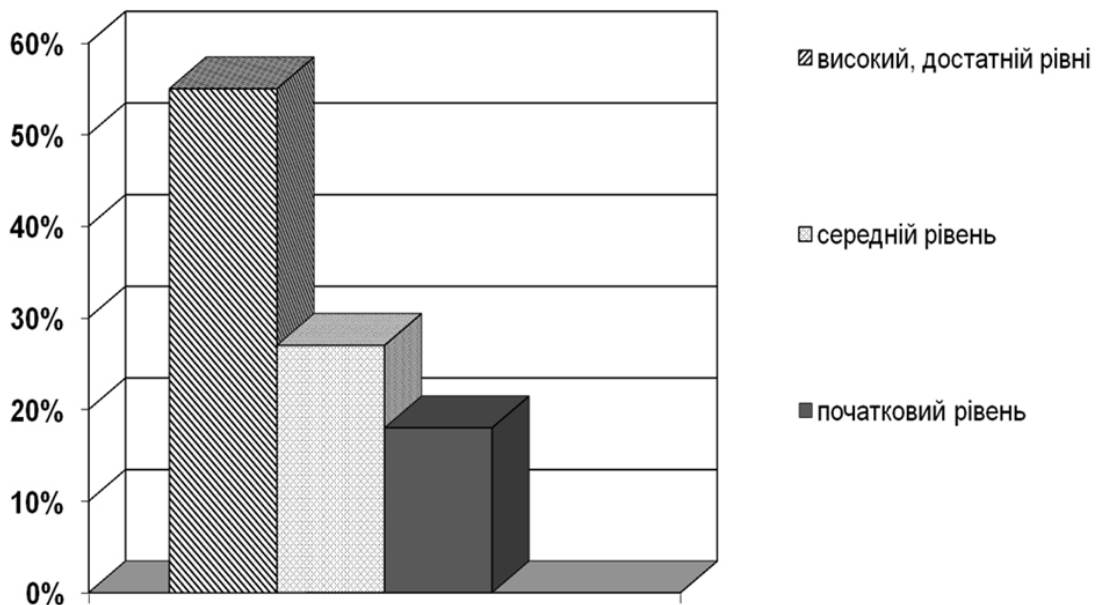
Ураховуючи специфіку організації науково-методичної роботи в школах сільської місцевості та обмеженість ресурсної бази сільського навчального закладу, необхідність підвищення якості освітніх

Рис. 1. Форми роботи районного методичного кабінету відділу освіти Полтавської РДА

Діаграма 1. Бар'єри на шляху інноваційної діяльності педагогів Полтавського району

Діаграма 2. Ступінь вмотивованості педагогічних працівників Полтавського району до інноваційної діяльності

послуг, у Полтавському районі створено Інформаційний Центр районного методичного кабінету відділу освіти (далі – ІЦ РМК), головною метою якого є формування сучасного інформаційно-освітнього середовища у мережі навчальних закладів району.

Діяльність ІЦ РМК спрямована на забезпечення науково-методичних потреб учителів, адміністрації шкіл шляхом своєчасного доведення інформації щодо змін, які відбуваються у педагогічній системі, засобами електронного зв'язку; задоволення освітніх потреб, індивідуальних за-

питів та інтересів педагогічних працівників, розвиток їх творчих можливостей, зростання рівня педагогічної культури та якісного складу педагогічних кадрів.

Основні завдання ІЦ РМК:

- ♦ вивчення інформаційних потреб користувачів та ступеня їх задоволення;
- ♦ обробка та пошук замовлених документів із науково-методичних проблем;
- ♦ надання інформаційних матеріалів освітнім закладам району;
- ♦ підтримка діяльності педагогів у галузі створення медіапродуктів;

- ♦ індивідуальні та групові консультації, практичні поради, демонстрація технологічних аспектів роботи з медіаінформацією;

- ♦ ведення електронного обліку та бази даних користувачів;

- ♦ довідниково-інформаційне обслуговування педпрацівників із використанням колективного та індивідуального обслуговування, зокрема інформування про нові надходження методичної літератури та періодичних видань;

- ♦ проведення представницьких педагогічних заходів (виставки, творчі звіти, професійні конкурси, презентації передових педагогічних технологій району тощо);

- ♦ аналітичне опрацювання документів, що надійшли у фонд ІЦ РМК;

- ♦ формування єдиного Фонду інформаційних ресурсів з урахуванням інформаційних потреб учасників навчально-виховного процесу (каталог літератури, банк даних адрес передового педагогічного досвіду, банк освітніх інновацій);

- ♦ адміністрування офіційного веб-сайту відділу освіти;

- ♦ видавнича діяльність (буклети, інформаційний вісник "Усе для вчителя");

- ♦ створення районної медіатеки.

Робота ІЦ РМК дає змогу донести до кожного сільського педагога найновіші досягнення педагогічної науки та практики, а це сприяє поліпшенню ефективності освітньої системи району.

Підсумовуючи, зазначимо, що ефективність системи управлінської діяльності в організації навчально-виховної роботи залежить не від майстерності окремих педагогів, а від організованості та злагодженості в діяльності управлінської та викладацької команд. Суть управління полягає в умінні планувати результат, цілеспрямовано регулювати процес навчання та виховання, обирати такі дії, що забезпечували б при найменших витратах сил, часу та засобів ефективність досягнення мети.

Переконані: підвищити рівень освіти до міжнародних стандартів можливо лише за умови поєднання досягнень науки і технологій із сучасними педагогічними інноваціями та творчими зусиллями всіх працівників освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бєлий В. Сучасний освітній менеджмент : профанація чи впровадження / В. Бєлий // Відкритий урок. – 2009. – № 6. – С. 8 – 11.

2. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті. – К. : Шкільний світ, 2007. – 120 с.

3. Методичні рекомендації з планування розвитку школи / [упоряд. Г. О. Сиротенко]. – Полтава : ПОІППО, 2010. – С. 22

4. Міох Р. Як розробити гарний план дій школи / Р. Міох // Постметодика. – 2009. – № 5-6 (89-90). – С. 33–36.

5. Найдьонов І., Кот Г. Головні важелі в управлінні якістю освіти / І. Найдьонов, Г. Кот // Персонал. Журнал інтелектуальної еліти. – 2009. – № 1. – С. 16.

Стаття надійшла в редакцію 19.12.2011 ■

Бібліографічний опис цієї статті:

Сідокур С. І. Удосконалення системи управлінської діяльності в організації навчально-виховної роботи / С. І. Сідокур, Ю. В. Роцак // Постметодика. – 2011. – № 6 (103). – С. 51–55.